

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

skulle være ulovligt at pålægge dem organisationspligt; for de kommunalt ansatte tjenestemænd mener han heller ikke, at man på forhånd kan sige, at det er ulovligt at pålægge kommunernes tjenestemænd organisationspligt, alene fordi en sådan pligt ikke kan pålægges statens tjenestemænd. Engmann nævner også fagforeningernes påståede politiske karakter, men vil dog mene, at man nu må lægge stigende vægt på deres samfundsvigtige opgaver med hensyn til lønfastsættelse og arbejdsløshedsforsikring.

Jeg har her refereret de forskellige vurderinger, der er fremsat; jeg ønsker ikke at gøre noget af disse af den juridiske viden-skab fremsatte synspunkter til mit, men har fundet det rigtigst at referere dem.

Stillet overfor alle de mange tvivlsspørgsmål, hele denne sag rejser, ville det naturligste efter min mening være, at man lod retsudviklingen afgøre, om den af staten og kommunerne fulgte praksis med hensyn til organisationsbestemmelser er lovlig eller ikke lovlig. Hvis man ikke vil følge denne naturlige fremgangsmåde, men derimod ønsker — som de ærede forslagsstillere — at regulere hele dette område ved lov, måtte en sådan lovgivning, såvidt jeg kan se, blive meget vidtgående. Man måtte således ikke blot i selve loven klart afgrænse kredsen af de personer, bestemmelsen skal omfatte, men man måtte formentlig herudover klart tage stilling til, hvilke arter af tvang der ikke må anvendes; nægtelse af ansættelse er een form for tvang, trusel om afsked en anden, og endelig er der over en bredere og nuanceret skala påvirkning af nærmere angiven art fra medarbejdere eller disses organisationer. Hvis man ikke medtager påvirkninger fra medarbejdere, f. eks. i form af en kold skulder, eller hvad det nu kan være, vil der efter min mening aldrig kunne blive tale om den sikkerhed, de ærede forslagsstillere ønsker. Forholdet vil jo stort set, sådan som udviklingen har været, næsten altid være det, at et flertal af de ansatte står tilsluttet en organisation, og under disse omstændigheder er det dog vel et spørgsmål, om man ikke må indrømme et sådant flertal i hvert fald en vis frihed til at søge at påvirke deres arbejdskammerater, der ikke står tilsluttet organisationen, til at melde sig ind i denne. Hvis der ikke er en

sådan frihed til at agitere, har hele retten til organisation ikke nogen praktisk mening.

Efter regeringens opfattelse vil en lovgivning som den af de ærede forslagsstillere ønskede være i strid med den udviklede overenskomstpraksis, forsåvidt angår de løst ansatte under stat og kommune. Jeg kan her efter ikke se rettere, end at dette område er altfor uoverskueligt og forvaltningsretligt altfor vanskeligt til, at vi her under denne debat kan tage endelig stilling til det af de ærede forslagsstillere fremsatte forslag. Forslaget har, som jeg sagde det i indledningen, en så bred og almindelig form, at det efter alt, hvad jeg her har refereret, må være meget vanskeligt for regeringen at overskue, hvilken retstilstand man med det ønskede lovforslag egentlig tilsigter gennemført.

Alt taget i betragtning må regeringen være af den opfattelse, at der, forinden man tager stilling til spørgsmålet om en lovgivning imod eksklusivaftaler, bør foretages en dybtgående og saglig undersøgelse af hele dette vanskelige problem, og til en sådan undersøgelse er jeg naturligvis villig til at medvirke.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Sørensens): Når vi, der har givet anledning til denne drøftelse, dybere set skal motivere baggrunden for den, tror jeg, det kan siges på den måde, at der ude i befolkningen stærkere og stærkere har bredt sig et ønske om at få afklaret og klaret problemet om organisationernes stilling til det, som vel kan udtrykkes med ordet organisations-tvang, den organisationstvang, som man gang på gang møder i det daglige liv. Jeg tror også, jeg har lov at påstå, at drøftelsen om den enkelte borgers personlige frihed i forholdet til det offentlige, altså stat og kommune, i stigende grad beskæftiger store dele af den danske befolkning. Denne drøftelse finder sted på forskellig måde, men ofte knytter den sig sammen med begrebet velfærdsstat, formynderstat, eller hvorledes man nu kendetegner den udvikling, som man i store kredse af befolkningen føler man er gledet ud i. Jeg tror også, jeg har lov til at sige, at i de sidste måneder har det udover landet i skrift og tale vist sig, at alle beskæftiger sig med spørgsmålet, og at langt de fleste — således må jeg bedømme det — nærmest stiller krav om, at der nu